บทที่ 6
แนวทางพัฒนาจังหวัดปทุมธานี

จากการวิเคราะห์ศักยภาพของจังหวัดปทุมธานี ในบทที่ 5 ทำให้ทราบถึง ลำดับความสำคัญของพื้นที่ที่มีต่อการพัฒนา อย่างไรก็ตาม การวางแผนที่ดีต้องคำนึงถึงนโยบายด้านต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน ไม่ว่าจะเป็นนโยบายทางการเมือง การบริหาร เศรษฐกิจ และนโยบายทางสังคม นโยบายเหล่านี้ต้องนำมาศึกษาวิเคราะห์ประกอบการวางแผน เพื่อหาจุดบกพร่อง ปัญหา และอุปสรรค จากสภาพความจริงที่เกิดขึ้น แล้วนำมาพิจารณาหาทางแก้ไขในการวางแผนหรือเสนอแนวทางพัฒนาต่อไป

6.1 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2530-2534) ได้มีแนวทางการพัฒนากรุงเทพมหานครและปริมณฑลที่สำคัญไว้ 5 ประการ คือ

6.1.1 ขยายโครงข่ายบริการพื้นฐานกับมาตราการทางผังเมือง โดยเฉพาะการลงทุนในระบบโครงข่ายถนนและบริการขนส่ง โครงการป้องกันน้ำท่วม โครงข่ายการประปา ตลอดทั้งโครงการด้านการเคหะ

6.1.2 กำหนดพื้นที่เป้าหมาย การใช้มาตราการทางผังเมืองและการวางแผนบริการขั้นพื้นฐาน ให้สอดคล้องกับอัตราความหนาแน่นและขนาดของประชากร ที่ตั้งของกิจกรรมทางเศรษฐกิจ โดยได้จัดแบ่งอาณาบริเวณกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ซึ่งมีพื้นที่ 7,639 ตารางกิโลเมตร ออกเป็นพื้นที่เป้าหมาย 4 บริเวณ คือ

6.1.2.1 พื้นที่ศูนย์กลางธุรกิจชั้นใน ประกอบด้วย 12 เขต คือ เขตพระนคร ป้อมปราบศัตรูพ่าย ปทุมวัน สัมพันธวงศ์ บางรัก ดุสิต พญาไท ธนบุรี คลองสาน บางกอกน้อย บางกอกใหญ่ และยานนาวา เนื้อที่ประมาณ 147 ตารางกิโลเมตร ส่วนใหญ่เป็นเขตธุรกิจดั้งเดิมและย่านธุรกิจใหม่ เป็นศูนย์กลางของธุรกิจด้านบริการ การบริหารราชการ ตลอดทั้งเป็นที่ตั้งทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม

6.1.2.2 พื้นที่ชานเมืองขยายตัวอย่างรวดเร็ว ประกอบด้วย 8 เขต คือ เขตพระโขนง บางเขน บางกะปิ ห้วยขวาง บางซื่อ ภาษีเจริญ ตลิ่งชัน ราษฎร์บูรณะ กับอีก 3 อำเภอของจังหวัดนนทบุรี คือ อำเภอเมือง ปากเกร็ด และบางกรวย เนื้อที่ประมาณ 1,065 ตารางกิโลเมตร ส่วนใหญ่เป็นชุมชนสมบูรณ์ในตัวเอง เป็นทั้งที่อยู่อาศัย แหล่งการค้า ที่ตั้งโรงงานอุตสาหกรรมและกิจกรรมการเกษตร

6.1.2.3 พื้นที่ย่านอุตสาหกรรม เป็นพื้นที่เฉพาะในเขตอุตสาหกรรมตามผังเมืองรวมและนิคมอุตสาหกรรม ได้แก่บริเวณอำเภอเมืองสมุทรปราการ พระประแดง บางพลี และอำเภอเมืองปทุมธานี คลองหลวง ธัญบุรี อำเภอเมืองสมุทรสาคร กระทุ่มแบน และอำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม มีเนื้อที่ประมาณ 75 ตารางกิโลเมตร ซึ่งมีทั้งนิคมอุตสาหกรรม และเป็นย่านที่อุตสาหกรรมขยายตัวไปตั้งโรงงานมากขึ้น

6.1.2.4 พื้นที่กรุงเทพมหานครที่เหลือและเขตปริมณฑลรอบนอก ซึ่งมีเนื้อที่ถึง 6,352 ตารางกิโลเมตร เป็นทั้งเขตเทศบาลและสุขาภิบาล ซึ่งเป็นชุมชนที่มีความสมบูรณ์ในตัวเอง และเป็นแหล่งเกษตรกรรม

6.1.3 กำหนดแนวนโยบายการลงทุนพัฒนาขยายบริการขั้นพื้นฐาน โดยแบ่งภาระการลงทุนระหว่างรัฐบาล ส่วนท้องถิ่นและรัฐวิสาหกิจ ซึ่งจะเป็นการเพิ่มบทบาทของส่วนท้องถิ่นด้วยการปรับปรุงการบริหารการจัดเก็บภาษี ค่าธรรมเนียม และขยายฐานรายได้ ขณะเดียวกันก็จะเพิ่มบทบาทรัฐวิสาหกิจที่เกี่ยวข้อง ด้วยการปรับค่าบริการสาธารณะให้คุ้มทุนจากผู้ที่ได้รับประโยชน์โดยตรง ให้กิจการสามารถเลี้ยงตัวเองได้ เพื่อลดเงินอุดหนุนจากรัฐบาลลง และที่สำคัญคือการสนับสนุนเพิ่มบทบาทภาคเอกชน ให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาบริการสาธารณูปโภค และสาธารณูปการในกรุงเทพมหานครและปริมณฑลมากขึ้น

6.1.4 กำหนดแนวนโยบายการพัฒนากลุ่มผู้มีรายได้น้อยที่อยู่ในข่ายยากจน และชุมชนแออัดในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล โดยการจัดสร้างที่อยู่อาศัยและการปรับปรุงชุมชนแออัดให้สามารถรับบริการพื้นฐานได้อย่างทั่วถึง ตลอดจนสนับสนุนให้มีความมั่นคงในสิทธิการถือครองที่ดินเพื่ออยู่อาศัยในช่วงระยะเวลาที่แน่นอน ดำเนินการจัดที่อยู่อาศัยให้ในกรณีที่มีการรื้อย้ายชุมชนแออัด และส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของตน

6.1.5 สนับสนุนให้มีการจัดตั้งองค์กรกลางพัฒนาเมืองระดับชาติขึ้น ให้ทำหน้าที่กำหนดและประสานนโยบาย แผนงานรวมถึงการระดมทุนเพื่อดำเนินงานตามแผนงาน และสนับสนุนการจัดตั้งกองทุนพัฒนากรุงเทพมหานครและปริมณฑลเฉพาะกิจขึ้น โดยเฉพาะกองทุนการป้องกันน้ำท่วม กองทุนค่าผ่านทางเข้าเขตชั้นใน

6.2 แผนพัฒนาจังหวัดปทุมธานี

จังหวัดปทุมธานีได้กำหนดแนวทางพัฒนาจังหวัดในระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2535-2539) ไว้ดังนี้

6.2.1 แผนงานปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐาน

6.2.1.1 ให้มีการจัดทำระบบโครงข่าย โครงสร้างพื้นฐานในระยะ 5 ปี ได้แก่

(ก) เร่งรัดการสร้างถนนลาดยางหรือคอนกรีตเสริมเหล็กสายหลัก สายรองและถนนเชื่อมตรอกซอยในเขตชุมชนเมือง เพิ่มขีดความสามารถของถนนปรับปรุงถนนหนทางให้สามารถใช้การได้ทุกฤดูกาลส่งเสริมการขยายระบบบริการ ขนส่ง รถประจำทาง ทั้งของภาครัฐและเอกชน ให้คลอบคลุมถึงจังหวัดปทุมธานีมากขึ้น พัฒนาถนนคันคลองส่งน้ำชลประทานให้เป็นเส้นทางคมนาคม

(ข) จัดทำแผนก่อสร้างสถานีไฟฟ้าย่อย

(ค) ก่อสร้างระบบประปา เพื่อรองรับความต้องการของชุมชนและภาคอุตสาหกรรมที่เพิ่มขึ้นอีก 20 ปี

6.2.1.2 เร่งรัดให้มีการจัดทำผังเมืองทุก ๆ อำเภอ

6.2.1.3 ส่งเสริมให้มีการรวมกลุ่มจัดตั้งโรงงานอุตสาหกรรมในรูปแบบนิคมหรือสวนอุตสาหกรรม

6.2.2 แผนทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยว

6.2.2.1 ส่งเสริมการปรับปรุงคุณภาพดิน และบำรุงดินด้วยอินทรีย์วัตถุ การใช้ประโยชน์ในที่ดินอย่างมีประสิทธิภาพ และเผยแพร่ความรู้ทางด้านวิชาการเทคโนโลยีสมัยใหม่

6.2.2.2 ปรับปรุงระบบชลประทาน ขุดลอกคลองชลประทาน คลองธรรมชาติ และกำจัดวัชพืชตามคลอง เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการส่งน้ำ ระบายน้ำ และรักษาน้ำ สำหรับการเกษตรและอุตสาหกรรม

6.2.2.3 จัดให้มีโครงการน้ำสะอาดเพื่ออุปโภคและบริโภค การขุดบ่อบาดาล การจัดทำระบบประปาหมู่บ้าน สร้างภาชนะกักเก็บน้ำฝน ฯลฯ

6.2.2.4 ส่งเสริมให้มีการก่อสร้างระบบบำบัดน้ำเสียในโรงงานอุตสาหกรรมแหล่งชุมชนตลาด อาคารบ้านเรือน โรงแรม สถานศึกษา สถานที่ราชการ

6.2.2.5 จัดทำโครงการเฝ้าระวังคุณภาพน้ำในระดับหมู่บ้านและส่งเสริมการหารูปแบบการบำบัดน้ำเสียในคลอง

6.2.2.6 ส่งเสริมการมีระบบกำจัดขยะมูลฝอย สิ่งปฏิกูลและกากของเสีย จัดหาที่ดิน และเครื่องมือดำเนินการ

6.2.2.7 รณรงค์การสร้างบ่อซึม บ่อเกรอะ กำจัดน้ำเสีย ที่กำจัดขยะประจำบ้านเตาเผา ขยะประจำหมู่บ้าน ครอบคลุมพื้นที่ในเขตเมือง และหมู่บ้านที่อยู่ใกล้แหล่งน้ำ

6.2.2.8 เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชน รวมถึงเยาวชนในสถานศึกษา ให้มีจิตสำนึกและตระหนักในปัญหามลภาวะและร่วมกันแก้ปัญหา

6.2.3 แผนการขยายโอกาสทางการผลิต การตลาด และการจ้างงาน

6.2.3.1 การผลิตพืช

6.2.3.1.1 ส่งเสริมกิจกรรมการเพิ่มผลผลิต และการผลิตพืชที่มีความต้องการของตลาดในลักษณะที่แตกต่างกัน เช่น การผลิตเพื่อการส่งออก การผลิตพืชเพื่อทดแทนการนำเข้า การผลิตเพื่อการบริโภคในครัวเรือน

6.2.3.1.2 ส่งเสริมการปรับโครงสร้างการผลิต ให้สอดคล้องกับศักยภาพ มีการกำหนดเขตเกษตรกรรม มีการกระจายการผลิตในไร่นา เพื่อลดความเสี่ยงภัยจากธรรมชาติ

6.2.3.1.3 ส่งเสริมการเกษตรแบบครบวงจร ทั้งการผลิตพืช การประมง การปศุสัตว์ รวมถึงการตลาด

6.2.3.1.4 ส่งเสริมการลดต้นทุนปัจจัยการผลิต การปรับปรุงบำรุงดินด้วยอินทรีย์วัตถุ การเร่งรัดแก้ปัญหาดินเปรี้ยว สนับสนุนการปลูกพืชที่เหมาะสมกับพื้นที่

6.2.3.1.5 เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตด้านการปรับปรุงพันธุ์พืช เผยแพร่อบรมการถ่ายทอดเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่เหมาะสม

6.2.3.1.6 ส่งเสริมอาชีพในรูปของกลุ่ม เช่น กลุ่มการเกษตร กลุ่มสหกรณ์ โดยใช้เงินลงทุนน้อยใช้วัสดุในท้องถิ่น เทคโนโลยีที่เหมาะสมและง่ายต่อการนำมาใช้ในการพัฒนาการเกษตร อุตสาหกรรมผลิตในครัวเรือน ตลอดจนจัดให้มีการจำหน่ายและการอบรม

6.2.3.1.7 ส่งเสริมการระดมทุนและการหาแหล่งสินเชื่อให้แก่เกษตรกร เพื่อใช้ในการดำเนินการด้านเกษตรและธุรกิจการเกษตร

6.2.3.1.8 ส่งเสริมการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข่าวสารการเกษตร

6.2.3.2 การผลิตปศุสัตว์

6.2.3.2.1 สัตว์ใหญ่ เป็นการปรับปรุงและขยายพันธุ์สัตว์โดยการผสมเทียมและป้องกันกำจัดโรคสัตว์ เพื่อลดอัตราการตายและส่งเสริมการเลี้ยงโคเนื้อให้เพิ่มมากขึ้น

6.2.3.2.2 สัตว์เล็ก ส่งเสริมด้านวิชาการ เพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพการผลิต และให้คำแนะนำเพื่อควบคุมปริมาณการผลิตให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด

6.2.3.3 การประมง

6.2.3.3.1 เพิ่มผลผลิตประมงน้ำจืดในแหล่งน้ำ โดยเพิ่มกำลังการผลิตสัตว์น้ำเพื่อปล่อยให้เจริญเติบโตในแหล่งน้ำธรรมชาติและจัดระบบการบริหารการประมงให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชนและราษฎรอย่างทั่วถึง

6.2.3.3.2 การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ เร่งรัดการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำเศรษฐกิจในระบบเข้มข้นในพื้นที่เขตชลประทาน

6.2.3.3.3 การอนุรักษ์ทรัพยากรสัตว์น้ำ การให้บริการพื้นฐานและประปาอาสา ดำเนินการมาตรการเพื่ออนุรักษ์ทรัพยากรในแหล่งน้ำจืด โดยจัดหาบริการพื้นฐานเพื่อสนับสนุนปัจจัยแก่ชาวประมงพื้นบ้านให้ทั่วถึง โดยโน้มน้าวให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สัตว์น้ำรวมทั้งอบรมให้เกษตรกรสามารถเพาะขยายพันธุ์ปลา

6.2.3.4 การตลาด

6.2.3.4.1 ส่งเสริมให้มีตลาดกลางในท้องถิ่น

6.2.3.4.2 บริการข่าวสารการตลาดทางการเกษตร ข่าวสารการค้า และรักษาระดับราคาสินค้าเกษตร

6.2.3.4.3 ระดมทุน ระดมผลผลิตในรูปของกลุ่มกิจกรรมและกลุ่มสหกรณ์ เพื่อเพิ่มอำนาจการต่อรองด้านการตลาด

6.2.3.4.4 ถ่ายทอดความรู้ด้านการตลาดให้แก่กลุ่มเกษตรกรและกลุ่มสมาชิกสหกรณ์เพื่อประกอบการด้านการเกษตรอย่างมีระบบ

6.2.3.4.5 ส่งเสริมการผลิตแบบครบวงจรเพื่อลดการเสี่ยง

6.2.4 แผนงานการส่งเสริมความรู้และการศึกษา

6.2.4.1 ส่งเสริมการศึกษาและให้การฝึกอบรมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของประชาชนภายใต้การศึกษาตลอดชีวิตให้การศึกษาอบรมทั้งในและนอกระบบ โรงเรียน โดยผ่านสถาบันของรัฐ เอกชน และสถาบันทางศาสนา เน้นการให้การศึกษาพื้นฐาน แก่ประชาชนในชนบท เช่น

6.2.4.2 การจัดการศึกษาในระบบโรงเรียน ให้แก่

6.2.4.2.1 เด็กก่อนการศึกษาภาคบังคับ กลุ่มอายุ 3-5 ปี

6.2.4.2.2 เด็กในวัยเรียนตามเกณฑ์การศึกษาภาคบังคับ กลุ่มอายุ 7-15 ปี (7 ปีบริบูรณ์ถึง 15 ปีบริบูรณ์)

6.2.4.2.3 เด็กในระดับมัธยมศึกษาขึ้นไป อายุ 16 ปีขึ้นไป

6.2.4.3 การจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน ได้แก่

6.2.4.3.1 กลุ่มเด็ก/เยาวชน และสตรีที่อยู่นอกโรงเรียน

6.2.4.3.2 กลุ่มกำลังแรงงาน

6.3 ปัญหาและอุปสรรคต่อการพัฒนา

6.3.1 ปัญหาการพัฒนาจังหวัดปทุมธานีในส่วนที่เป็นตัวเมือง

จังหวัดปทุมธานี เป็นหนึ่งในห้าของจังหวัดชานกรุงที่มีอาณาเขตล้อมรอบกรุงเทพมหานคร มีลักษณะเป็นกันชนระหว่างกรุงเทพฯและจังหวัดอื่น ๆ ทั่วประเทศ พื้นที่บางส่วนมีสภาพเศรษฐกิจและสังคมคล้ายกับกรุงเทพมหานคร มีลักษณะทั้งความเป็นเมืองและชนบท ซึ่งลักษณะความเป็นเมืองของจังหวัดปทุมธานีนับวันมีแต่จะขยายตัวในอัตราที่สูงกว่าจังหวัดอื่นๆ ที่ไม่ใช่จังหวัดชานกรุง

การขยายตัวของกรุงเทพมหานคร ได้มีผลผลักดันให้สูงสุดต่อความเจริญของจังหวัดปทุมธานี ในช่วยระยะเวลา 20-30 ปีที่ผ่านมา การขยายตัวและพัฒนาของพื้นที่กรุงเทพมหานครส่วนใหญ่เป็นผลมาจากการปรับปรุงก่อสร้างถนนสายหลักรอบนอก และการพัฒนาด้านธุรกิจพาณิชยกรรมและด้านศิลปวัฒนธรรมในพื้นที่เขตชั้นใน รวมทั้ง การขยายเส้นทางรถประจำทางของรัฐบาลและเอกชนให้วิ่งไกลออกไปจากศูนย์กลางเมืองทำให้การขยายตัวของเมืองได้ขยายออกไปตามแนวถนนสายประธานที่แยกออกจากใจกลางเมือง ออกจากเขตกรุงเทพมหานครมายังจังหวัดปทุมธานี การขยายตัวของเมืองเป็นพื้นที่ทั้งที่อยู่อาศัยและย่านธุรกิจการค้า ส่วนใหญ่มักเกิดขึ้นตามถนนสายหลัก เช่น ตามสายถนนพหลโยธินผ่านเข้าเขตจังหวัดปทุมธานี สิ่งอำนวยความสะดวกเช่นนี้ ช่วยย่นระยะทางและเวลาในการเดินทาง ทำให้จังหวัดปทุมธานีมีจำนวนประชากรและการลงทุนด้านที่อยู่อาศัย การค้าและอุตสาหกรรม เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว

การขยายตัวของหน่วยราชการ จากการที่รัฐได้มีงบประมาณเพิ่มขึ้นในแต่ละปี มีความจำเป็นที่หน่วยราชการของหลายกระทรวงได้ขยายงานและจัดตั้งสำนักงานสาขาขึ้นในเขตจังหวัดรอบกรุงเทพมหานครหน่วยราชการได้ขอใช้ที่ดินราชพัสดุหรือที่สาธารณะ หรือซื้อที่ดินเพื่อขยายหน่วยงานของตน อาทิเช่น การสร้างมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต ที่อำเภอคลองหลวง การสร้างศูนย์ฝึกอบรม รพช. ของกระทรวงมหาดไทย ที่ตำบลบางพูน อำเภอเมืองปทุมธานี หรือการสร้างสถานีทดลองข้าวของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ที่อำเภอคลองหลวง หรือการมีโครงการที่สำคัญของรัฐบาลได้ชักนำให้เกิดชุมชนตามมาและที่ดินมีราคาสูงขึ้น อาทิเช่น โครงการเมืองเฉลิมพระเกียรติ ณ อำเภอธัญบุรี โครงการศูนย์รวมกิจกรรมทางวิทยาศาสตร์ ของกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี วิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวะศึกษา อำเภอคลองหลวง เป็นต้น

การขยายตัวของภาคเอกชน ในการสร้างที่อยู่อาศัย โดยเฉพาะหมู่บ้านจัดสรรเพื่อการอยู่อาศัย มีขนาดใหญ่จนมีจำนวนหลังคาเรือนคล้ายเป็นหมู่บ้าน อาทิเช่น หมู่บ้านเมืองเอก หมู่บ้านรัตนโกสินทร์ หมู่บ้านกรีนแวลเลย์ หมู่บ้านการ์เด้นส์โฮม และหมู่บ้านอื่นๆ เรียงรายมากมายในเขตจังหวัดปทุมธานี ได้ชักนำให้ชุมชนในเขตจังหวัดปทุมธานีเกิดการขยายตัวอย่างรวดเร็ว

อย่างไรก็ตาม จังหวัดปทุมธานีมีพื้นที่ส่วนหนึ่งเป็นตัวชนบท และอีกส่วนหนึ่งเป็นตัวเมือง ในด้านชนบทจังหวัดปทุมธานีได้รับการบำบัดจากแผนงานและโครงการต่างๆ ของรัฐบาลเช่นเดียวกับจังหวัดอื่นๆ ทั่วประเทศ สำหรับในด้านตัวเมืองนั้น มีปัญหาใหม่ที่เกิดขึ้น คือปัญหาของเมือง ในเขตชนบท มีทั้งปัญหาเฉพาะของพื้นที่เองและปัญหาที่ควบเกี่ยวกับปัญหาของกรุงเทพมหานคร

6.3.2 การคมนาคมและการขนส่ง

6.3.2.1 การขนส่ง

ชีวิตส่วนหนึ่งของประชาชนในจังหวัดปทุมธานี และประชาชนในกรุงเทพฯ คือการติดต่อไปมาหาสู่และการเดินทางระหว่างกัน จากสถานที่แออัดและขยายตัวของกรุงเทพฯ ได้เป็นสาเหตุประการหนึ่งซึ่งระบายประชาชนจากเมืองกรุงเทพมายังจังหวัดชานกรุง โดยการมาตั้งบ้านเรือนอยู่อาศัย และมีชีวิตอยู่กับการเดินทางเข้าไปทำงานในเขตกรุงเทพฯ และเย็นกลับบ้านในเขตจังหวัดปทุมธานี หรือจากการที่จังหวัดปทุมธานีได้เป็นที่ตั้งของกิจการพาณิชย์ โรงงานอุตสาหกรรม หรือหน่วยราชการที่ได้ขยายออกนอกเขตกรุงเทพฯ รวมทั้งการมีสถาบันการศึกษาระดับสูง มีมหาวิทยาลัยหลายแห่งในเขตจังหวัดปทุมธานี ประชาชนทั้งคนไทยหรือคนต่างประเทศได้เดินทางในตอนเช้าจากกรุงเทพฯ เพื่อทำงานในเขตจังหวัดปทุมธานี และกลับบ้านในกรุงเทพฯ ในตอนเย็น เอกสารของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ระบุว่าจำนวนรถยนต์ได้เพิ่มจาก 423,000 คัน ในปี 2527 เป็น 1.3 ล้านคัน ในอีก 15 ปีข้างหน้า และจำนวนการเดินทาง

ด้วยระบบขนส่งสาธารณะจะเพิ่มจาก 6.3 ล้านเที่ยว ปี 2527 เป็น 10.1 ล้านเที่ยว ในอีก 15 ปีข้างหน้า ซึ่งตัวเลขดังกล่าวชี้ให้เห็นถึงความคับคั่งของการจราจร ทั้งผู้เดินทางโดยรถยนต์ส่วนตัวและรถโดยสารประจำทาง และโดยเฉพาะการดำเนินการสาธารณูปโภคในด้านรถประจำทาง ซึ่งในปัจจุบันรถโดยสารขององค์การขนส่งมวลชนแห่งประเทศไทยหรือ ขสมก. ได้ให้บริการจากจุดเริ่มต้นในกรุงเทพมหานครออกไปยังจุดปลายทางในเขตจังหวัดปทุมธานีอยู่หลายสาย นอกจากนี้ยังมีการบริการการเดินรถโดยสารที่เป็นรถสัมปทานของเอกชนบางส่วน

6.3.2.2 ถนนและมาตรฐานของถนน

กรมทางหลวงได้จัดสร้างถนนสายหลัก ซึ่งมีมาตรฐานคอนกรีตเสริมเหล็ก แอสฟัลท์ติดคอนกรีต หรือลาดยางธรรมดาผ่านพื้นที่ของจังหวัดปทุมธานี ถนนสายรองหรือถนนโครงข่ายของถนนสายหลักตกเป็นภาระรับผิดชอบของท้องถิ่น โดยไม่มีหน่วยงานอื่นใดของกระทรวง ทบวง กรม ที่จะดำเนินการ ยกเว้นกรมชลประทานซึ่งสร้างถนนลูกรัง ริมคลองชลประทานต่างๆ ภาระการสร้างถนน ปรับปรุงถนน และบำรุงถนนเป็นเรื่องหน่วยราชการบริหารส่วนท้องถิ่นซึ่งได้แก่ องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล สุขาภิบาล และสภาตำบล จากปริมาณการใช้ถนนที่เพิ่มมากขึ้น ความจำกัดในเรื่องงบประมาณ ทำให้จังหวัดประสบปัญหาเรื่องมาตรฐานของถนนอย่างรุนแรงที่สุด

6.3.3 การสาธารณูปโภค

เมื่อมีชุมชนเกิดขึ้นใหม่ หรือมีการขยายตัวของชุมชน หรือมีความเจริญด้านพาณิชยกรรม เช่น สร้างเป็นศูนย์การค้า ตลาด อาคารบ้านเรือน หรือมีโรงงานอุตสาหกรรมรวมตลอดทั้งนิคมอุตสาหกรรมเกิดขึ้น ปัญหาเรื่องการจัดสาธารณูปโภคให้เพียงพอกับความต้องการจึงเป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่ง ปัญหาเฉพาะหน้าที่เร่งด่วน ได้แก่ การขาดแคลนหรือความไม่เพียงพอของการจัดการสาธารณูปโภค 4 ประการที่สำคัญ คือ เรื่องประปา ไฟฟ้า โทรศัพท์ และการขนส่ง ซึ่งเป็นปัญหาที่รุนแรงสำหรับพื้นที่ของจังหวัดปทุมธานี ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 5 รัฐบาลได้ลงทุนในสาขาบริการพื้นฐานเป็นจำนวนเงินที่สูงมาก คิดเป็นจำนวนประมาณถึง 2 ใน 3 ของการลงทุนภาครัฐบาล และมีสัดส่วนการก่อหนี้ต่างประเทศถึงประมาณกว่าครึ่งหนึ่งของหนี้ภาครัฐบาล แต่การลงทุนหลักส่วนใหญ่อยู่ในเขตกรุงเทพฯ ปัญหาด้านการขาดแคลนสาธารณูปโภค ในเขตจังหวัดปทุมธานี จึงมีอยู่ทั่วไป

6.3.4 การประปา

การจัดการประปาในพื้นที่จังหวัดรอบกรุงเทพฯ ดำเนินการโดยรัฐ คือ การประปาภูมิภาค ซึ่งรับผิดชอบงานการประปาทั่วประเทศ ต่างจากการประปานครหลวง ซึ่งรับผิดชอบกรุงเทพฯทั้งหมด ลักษณะการดำเนินการประปาในเขตจังหวัดปทุมธานี ของการประปาภูมิภาค จึงเป็นการดำเนินการตามโครงการเฉพาะพื้นที่ และตามงบประมาณลงทุนที่จะจัดหามาได้ ปัญหาเรื่องไม่มีน้ำประปาใช้ และปัญหาเรื่องน้ำประปาไหลไม่พอใช้ จึงเป็นปัญหาประจำของชุมชนที่ขยายตัวเป็นตัวกลาง ดังตัวอย่างของจังหวัดปทุมธานี มีเพียงหน่วยการประปาประชาธิปัตย์และหน่วยการประปาเมืองปทุมธานีที่รับผิดชอบจัดการประปาในเขตจังหวัด ด้วยกำลังถังส่งน้ำและการวางท่อประปาที่บริการได้ในพื้นที่อันจำกัด และประสบปัญหาการลงทุนที่จะขยายกิจการประปา ซึ่งไม่อาจสนองตอบความต้องการของชุมชนได้เพียงพอบรรดาโรงงานอุตสาหกรรม นิคมอุตสาหกรรมและหมู่บ้านจัดสรรรวมทั้งราษฎรและเอกชนทั่วไปได้ช่วยตนเอง โดยการเจาะน้ำบาดาลขึ้นใช้เอง และต้องได้รับอนุญาตเจาะบ่อบาดาลจากกรมทรัพยากรธรณี ปัญหาที่ตามมาคือปัญหาแผ่นดินทรุด และมาตรการที่ตามมาก็คือการพิจารณาที่จะต้องจำกัดการขุดเจาะบ่อบาดาลในการประปาให้เพียงพอที่จะบริการในพื้นที่ตัวเมืองของจังหวัดปทุมธานี

6.3.5 การไฟฟ้า

การจัดการไฟฟ้าในพื้นที่เขตจังหวัดปทุมธานี ดำเนินการโดยการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคในเขตจังหวัดปทุมธานี แบ่งเขตการบริการออกเป็น 3 หน่วย คือ การไฟฟ้าจังหวัดปทุมธานี การไฟฟ้ารังสิต และการไฟฟ้าธัญบุรี ซึ่งเปรียบเทียบกับเรื่องการประปาแล้วนับว่าให้บริการที่ดีกว่าโดยทั่วไปปัญหาเรื่องการไม่มีไฟฟ้าใช้ในเขตตัวเมืองของจังหวัดปทุมธานีนั้นไม่มีปัญหา เพราะการไฟฟ้าภูมิภาคมีสายแรงสูงคลุมเกือบทั่วพื้นที่ หรือมีมากกว่าร้อยละ 90 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด ปัญหาที่เกิดขึ้นประจำเป็นปัญหาเรื่องไฟฟ้าดับ ไฟฟ้าตก หรือไฟฟ้ากระพริบ กล่าวคือ การจ่ายกระแสไฟฟ้าไม่สม่ำเสมอ สาเหตุเกิดจากการไฟฟ้ามีมากขึ้น ทั้งชุมชนและโรงงานอุตสาหกรรมอุปกรณ์ใช้มาเป็นเวลานานปี ไม่ทันสมัยมีคุณภาพต่ำ ขาดเงินทุนที่จะปรับปรุง นอกจากนี้ยังเกิดจากภัยธรรมชาติหรือเหตุสุดวิสัย ปัญหาเรื่องไฟฟ้าดับหรือดับไฟโดยไม่แจ้งล่วงหน้า มีผลกระทบต่อประชาชนทั่วไป และมีผลกระทบอย่างรุนแรงต่อบรรดาโรงงานอุตสาหกรรม โดยเฉพาะในการผลิตสินค้าเป็นอย่างยิ่ง ทำให้เสียหายทั้งเงินและเวลา ปัญหาเรื่องการบริการไฟฟ้าที่ไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอเช่นนี้ได้เป็นปัญหาหลักของโรงงานอุตสาหกรรมและการลงทุน

6.3.6 การโทรศัพท์

ในช่วยระยะเวลาถึงปี พ.ศ. 2530 ระบบการโทรศัพท์ ซึ่งดำเนินการโดยองค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย ได้มีการพัฒนามากขึ้น โครงข่ายของการโทรศัพท์นครหลวงมีบริการโทรศัพท์สาธารณะทั้งทางใกล้และทางไกลขยายเข้ามาในบางพื้นที่ของจังหวัดปทุมธานี ทำให้เกิดความสะดวกแก่ประชาชนเพิ่มขึ้นในระดับหนึ่ง ปัญหาการขยายโครงข่ายระบบโทรศัพท์สาธารณะทั้งทางใกล้และทางไกลขยายเข้ามาในบางพื้นที่ของจังหวัดปทุมธานี ทำให้เกิดความสะดวกแก่ประชาชนเพิ่มขึ้นในระดับหนึ่ง ปัญหาการขยายโครงข่ายระบบโทรศัพท์นครหลวงให้ครอบคลุมพื้นที่ในจังหวัดปทุมธานีไม่เพียงแต่เฉพาะในตัวเมืองและชุมชนเท่านั้น เท่าที่ปรากฏพบว่าท้องที่อำเภอหลายอำเภอยังไม่มีโทรศัพท์ใช้ ซึ่งไม่น่าจะเกิดขึ้นในเมืองปริมณฑลและเมืองที่มีการส่งเสริมภาคอุตสาหกรรมอย่างจังหวัดปทุมธานี ในปัจจุบันนี้ต้องยอมรับกันว่าการโทรศัพท์คือหัวใจของการติดต่อสื่อสาร สะดวก รวดเร็ว และประหยัดเวลา เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับธุรกิจการค้าอุตสาหกรรม และธุรกิจของประชาชนทั่วไปการจัดโครงข่ายระบบโทรศัพท์ให้ทั่วถึงและการขยายเลขหมายจึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง ทั้งในปัจจุบันและความต้องการในอนาคต

6.3.7 โรงงานอุตสาหกรรม

การที่มีโรงงานอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ กลาง หรือเล็ก ผลิตสินค้าประเภทต่างๆ เพื่อการส่งออก หรือเป็นสินค้าภายในประเทศ ย่อมนำมาซึ่งการลงทุนเป็นผลดีแก่เศรษฐกิจของจังหวัด ทำให้มีการว่าจ้างงานแก่ประชาชนในท้องที่ แต่ก็มีปัญหาที่ตามมาทั้งที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมโรงงานอุตสาหกรรมตามพระราชบัญญัติโรงงาน และการควบคุมแรงงานตามพระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์ นอกจากนั้นยังมีผลกระทบต่อ การเสียภาษีและปัญหาอาชญากรรมที่จะตามมา

ปัญหาในการตั้งโรงงานอุตสาหกรรมที่เด่นชัดก็คือ การควบคุมโรงงานให้ปฏิบัติตามกฎหมายปกตินั้นโรงงานที่จะก่อตั้งได้นั้น จะต้องมีการขออนุญาตตั้งในสถานที่และสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม และตามระเบียบของกฎหมายผังเมืองที่ได้วางไว้ เมื่อก่อสร้างตั้งโรงงานเสร็จแล้วจะต้องมีการขออนุญาตเปิดหรือประกอบกิจการโดยที่จะต้องมีการตรวจจากเจ้าหน้าที่ของกรมโรงงานอุตสาหกรรม หรือกระทรวงอุตสาหกรรม และจากหน่วยงานที่เกี่ยวกับตัวเครื่องจักร และสิ่งอื่นๆ ตามที่กฎหมายที่ได้ระบุไว้ ในทางปฏิบัติโรงงานที่มีการลงทุนมากขนาดใหญ่หรือขนาดกลางที่ได้มาตรฐานมักจะดำเนินการตามกฎและระเบียบของทางราชการ แต่มีโรงงานจำนวนมิใช่น้อยที่ละเลยเพิกเฉย เปิดหรือประกอบกิจการโรงงานโดยมิได้ขออนุญาตเสียก่อน เนื่องจากจำนวนเจ้าหน้าที่อุตสาหกรรมมีจำกัด และอำนาจหน้าที่ที่กระทรวงอุตสาหกรรม ได้มอบให้แก่ผู้ว่าราชการจังหวัดหรือเจ้าหน้าที่อุตสหกรรมจังหวัดน้อยมากในด้านที่จะเข้าไปควบคุมหรือตรวจตราตามโรงงานอุตสาหกรรม ปัญหาที่สำคัญที่สุดที่โรงงานได้ก่อความเดือดร้อนให้แก่ประชาชนก็คือ ปัญหาการปล่อยน้ำเสียออกนอก

สถานที่ในพื้นที่ราบ ลำคลองหรือแม่น้ำ โดยไม่มีระบบการกำจัดน้ำเสีย หรือมีแต่ไม่ดีพอได้มาตรฐาน หรือไม่ยอมใช้ระบบการกำจัดน้ำเสีย เนื่องจากต้องมีการลงทุนจำนวนหนึ่งและการทำนุบำรุงรักษาเครื่องกำจัดน้ำเสียให้มีสภาพที่ใช้ได้ โดยมีประสิทธิผลอย่างเต็มที่ เป็นเรื่องที่สำคัญยิ่งเรื่องหนึ่ง

6.4 ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนา

จากผลการศึกษาศักยภาพของพื้นที่ ดังที่กล่าวมาในบทข้างต้น ประกอบกับนโยบายหลักในการพัฒนาจังหวัด ปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนา และแผนงานโครงการต่างๆ ผู้ศึกษาได้ทำการรวมรวมข้อมูล และสรุปผลการวิเคราะห์ดังกล่าวแล้วนั้นทำให้ทราบถึงรูปลักษณ์ของจังหวัดปทุมธานีเด่นชัดอยู่ 2 ประเภท คือ

(ก) การอุตสาหกรรม

จังหวัดปทุมธานีเป็นจังหวัดที่มีรายได้ทางอุตสาหกรรมเป็นหลักโดยในปี 2532 มีมูลค่า 10,255.437 ล้านบาท หรือร้อยละ 76.56 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด และมีอัตราการขยายตัวเฉลี่ยของสาขาอุตสาหกรรม ร้อยละ 8.96 ต่อปี

สำหรับบริเวณพื้นที่ที่เป็นแหล่งอุตสาหกรรมที่สำคัญของจังหวัด คือ อำเภอคลองหลวง โดยอำเภอคลองหลวงมีจำนวนโรงงาน 300 โรงงาน รองลงมาได้แก่ อำเภอเมือง 208 โรงงาน อำเภอธัญบุรี 132 โรงงาน อำเภอสามโคก 28 โรงงาน และอำเภอหนองเสือ 5 โรงงาน ตามลำดับ

(ข) ที่อยู่อาศัย

ในปี 2527 จังหวัดปทุมธานีมีมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดของสาขาที่อยู่อาศัย มูลค่า 123.013 ล้านบาท ต่อมาในปี พ.ศ. 2532 มีมูลค่า 174.831 ล้านบาท

บริเวณที่มีการสร้างที่อยู่อาศัย ครอบคลุมพื้นที่ในหลายอำเภอตามแนวถนนสายต่าง ๆ ดังนี้

1. แนวถนนพหลโยธินที่พาดผ่านพื้นที่ของจังหวัดในหลายตำบล และอำเภอ คือ ตำบลคลองหนึ่ง อำเภอคลองหลวง ตำบลคูคต อำเภอลำลูกกา และตำบลประชาธิปัตย์ อำเภอธัญบุรี

2. แนวถนนเส้นทางหมายเลข 305 (รังสิต-นครนายก) ซึ่งครอบคลุมพื้นที่ของอำเภอธัญบุรีทั้งหมด

3. แนวถนนเส้นทางหมายเลข 3312 เริ่มจากปากทางถนนพหลโยธินเข้าไปยังอำเภอลำลูกกา ครอบคลุมพื้นที่ตำบลคูคต ตำบลลาดสวาย ตำบลบึงคำพร้อย และตำบลลำลูกกา

4. แนวถนนเส้นทางหมายเลข 346 (รังสิต-ปทุมธานี) เริ่มจากทางแยกต่างระดับที่รังสิตเข้าไปถึงช่องตำบลบางพูน อำเภอเมือง รวมทั้งตำบลหลักหก อำเภอเมือง อันเป็นที่ตั้งของโครงการเมืองเอก

จากรูปลักษณ์ของจังหวัดปทุมธานีทั้ง 2 ประเภทที่กล่าวมาทำให้สามารถวางแนวการพัฒนาของจังหวัดปทุมธานี ดังนี้

6.4.1 การพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐาน

6.4.1.1 การประปา เนื่องจากอำเภอหนองเสือซึ่งเป็นอำเภอที่อยู่บริเวณตะวันออกของจังหวัดยังไม่มีน้ำประปาบริการ รัฐควรวางแผนโครงข่ายการให้บริการน้ำประปาให้ครอบคลุมพื้นที่ของอำเภอ ทั้งนี้ในอนาคต พื้นที่ของอำเภอหนองเสือบริเวณที่ติดต่อกับแนวถนนโครงการแหวนรอบนอก (สายตะวันออก) มีศักยภาพในการพัฒนาเป็นเมือง จึงต้องมีประปารองรับในอนาคตต่อไป

สำหรับอำเภอลาดหลุมแก้ว ซึ่งเป็นอำเภออยู่ด้านตะวันตกของจังหวัดในอนาคตจะมีถนนโครงการวงแหวนรอบนอก หมายเลข 37 (สายตะวันตก) พาดผ่าน พื้นที่ของอำเภอในส่วนที่ติดต่อกับถนนโครงการจะเปลี่ยนการใช้พื้นที่จากเกษตรไปสู่อุตสาหกรรมและที่พักอาศัย จะต้องมีการให้บริการประปา

อย่างไรก็ดี การประปาส่วนภูมิภาคควรขยายพื้นที่การให้บริการประปาให้ครอบคลุม พื้นที่ชุมชนที่นับวันจะขยายตัวอย่างรวดเร็ว ต่อไป

6.4.1.2 ปรับปรุงเส้นทางคมนาคม ถนนหมายเลข 346 ช่วงที่ผ่านอำเภอลาดหลุมแก้วตลอดสายจากเดิมซึ่งเป็นถนนลาดยาง ขนาด 2 ช่องทาง ซึ่งมีปริมาณจราจรเฉลี่ยต่อวันตลอดปี พ.ศ. 2533 จำนวน 7,314 คัน โดยมีสัดส่วนของรถบรรทุกหนักถึงร้อยละ 33.35 ประกอบกับถนนสายนี้ในอนาคตจะรองรับรองที่มาจากถนนโครงการวงแหวนรอบนอก หมายเลข 37 (ด้านตะวันตก) เป็นถนนคอนกรีต 4 ช่องทาง

อย่างไรก็ตาม อำเภอลาดหลุมแก้วมีโรงงานอุตสาหกรรมกระจายอยู่ตามถนนหมายเลข 346 ประกอบกับในอนาคต โรงงานอุตสาหกรรมจะมาตั้งที่อำเภอนี้เพิ่มขึ้น จึงมีความจำเป็นที่ต้องดำเนินการปรับปรุงถนนสายดังกล่าวเพื่อรองรับต่อไป

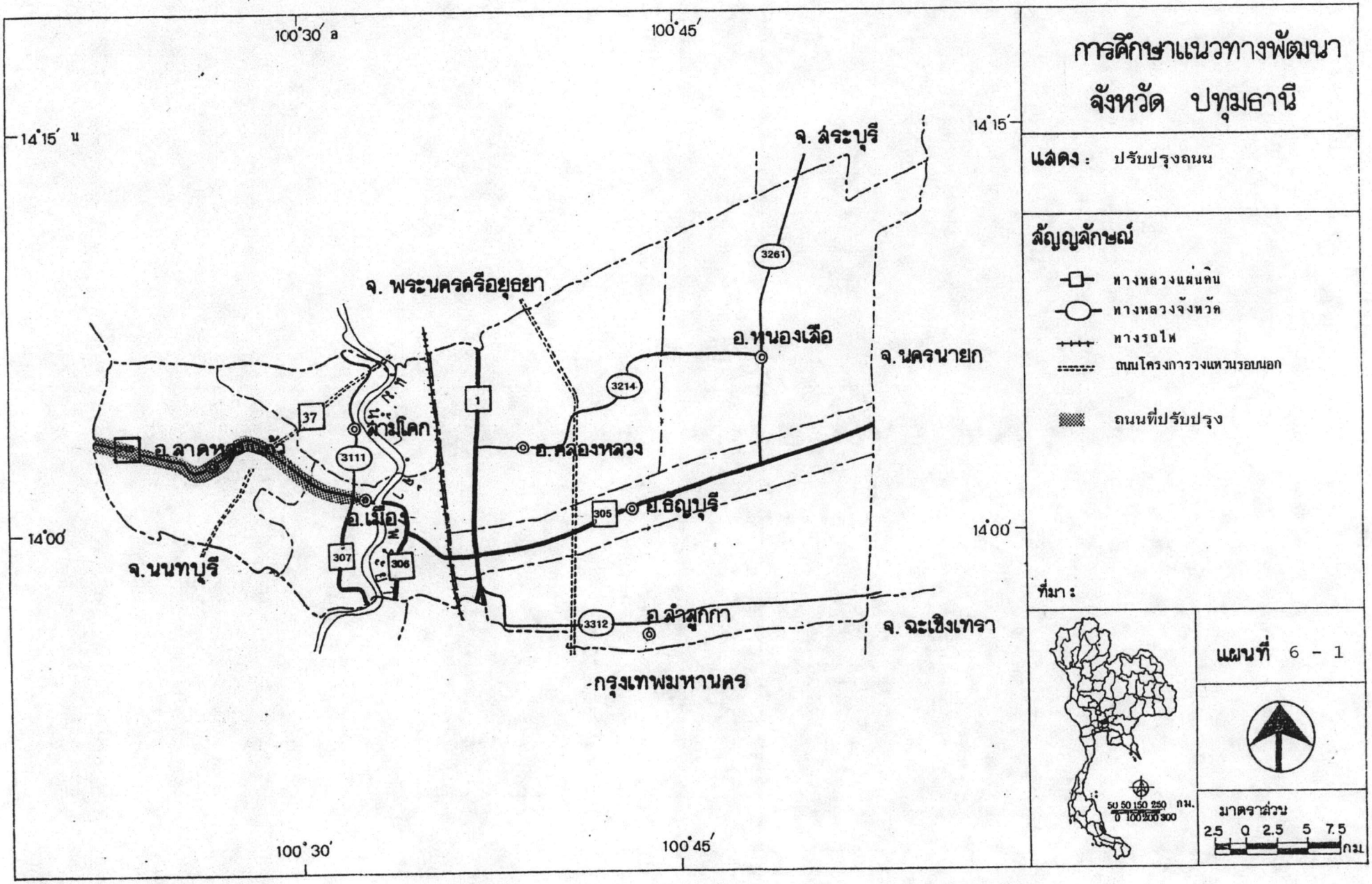
การศึกษาแนวทางพัฒนา
จังหวัด ปทุมธานี
แสดง : ปรับปรุงถนน
สัญญลักษณ์
ทางหลวงแผ่นดิน
ทางหลวงจังหวัด
ทางรถไฟ
ถนนโครงการวงแหวนรอบนอก
ถนนที่ปรับปรุง
ที่มา :
แผนที่ 6 - 1
มาตราส่วน
2.5 0 2.5 5 7.5
กม.
100°30′ ล
100°45′
14°15′ น
14°00′
จ. สระบุรี
จ. พระนครศรีอยุธยา
อ.หนองเสือ
จ.นครนายก
อ.คลองหลวง
อ.ธัญบุรี
อ.เมือง
อ.ลำลูกกา
จ.นนทบุรี
จ. ฉะเชิงเทรา
กรุงเทพมหานคร
3261
3214
3111
3312
1
37
305
306
307

6.4.2 การพัฒนาด้านเกษตรกรรม

เนื่องจากสภาพดินของจังหวัดปทุมธานี มีลักษณะเป็นกรด ที่เรียกว่า ดินเปรี้ยวในพื้นที่อำเภอลำลูกกา อำเภอธัญบุรี และอำเภอหนองเสือ ส่งผลให้ไม่เหมาะต่อการปลูกพืชไร่ ประกอบกับเป็นดินเหนียว การระบายน้ำไม่ดี การไหล่บ่าของน้ำผิวดินช้า เมื่อฝนตกน้ำท่วมทำให้พืชไร่เสียหายการปลูกข้าวให้ผลผลิตต่ำ จากกรณีดังกล่าว รัฐควรดำเนินการหามาตราการแก้ปัญหาดังกล่าว เพื่อให้เกษตรกรมีผลผลิตมากขึ้น และส่งผลให้เศรษฐกิจของจังหวัดเพิ่มขึ้น โดยให้กรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ดำเนินการวิจัยและหาทางแก้ไขปัญหาดังกล่าวต่อไป

6.4.3 ศักยภาพของการพัฒนาจังหวัดปทุมธานี

จากการวิเคราะห์ศักยภาพของจังหวัดปทุมธานีในบทที่ 5 ทำให้ทราบถึงศักยภาพของพื้นที่ของจังหวัดปทุมธานีมีพื้นที่ที่มีศักยภาพอยู่ 4 กลุ่มคือ

6.4.3.1 กลุ่มพื้นที่ที่มีศักยภาพมากที่สุด ได้แก่ พื้นที่ของอำเภอคลองหลวง บริเวณตำบลคลองหนึ่ง อำเภอธัญบุรี บริเวณตำบลประชาธิปัตย์ อำเภอลำลูกกา บริเวณตำบลคูคต และอำเภอเมืองบริเวณตำบลบางพูน ตำบลบางแขยง และบางส่วนของตำบลบางหลวง ตำบลบ้านฉาง ตำบลบ้านกลาง พื้นที่กลุ่มนี้เป็นพื้นที่ที่มีปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาน้อยมาก คือ เป็นพื้นที่ที่ได้รับบริการด้านประปาและโทรศัพท์และสามารถเข้าถึงโดยทางรถยนต์

6.4.3.2 กลุ่มพื้นที่ที่มีศักยภาพมาก ได้แก่พื้นที่อำเภอคลองหลวง บริเวณบางส่วนของตำบลคลองสามและตำบลคลองสี่ อำเภอธัญบุรีบริเวณตำบลบึงยี่โถ อำเภอลำลูกกา บริเวณบางส่วนของตำบลคูคต ตำบลลาดสวาย ตำบลบึงคำพร้อย และตำบลลำลูกกา อำเภอลาดหลุมแก้วบริเวณบางส่วนของตำบลระแหง ตำบลหน้าไม้ ตำบลลาดหลุมแก้ว ตำบลคูบางหลวง และอำเภอเมืองบริเวณบางส่วนของตำบลบางหลวง ตำบลบางคูวัด ตำบลบางเดื่อ ตำบลบางกะดี่ ตำบลบ้านใหม่ และตำบลหลักหก พื้นที่ในกลุ่มนี้เป็นพื้นที่ ที่มีปัจจัยที่เป็นอุปสรรค ต่อการพัฒนาน้อย คือ เป็นพื้นที่ที่อยู่ในภายในระยะ 1-2 กิโลเมตรของแนวถนนโครงการ

6.4.3.3 กลุ่มพื้นที่ที่มีศักยภาพน้อย ได้แก่พื้นที่อำเภอคลองหลวงบริเวณตำบลคลองสองและบางส่วนของตำบลคลองสาม อำเภอลาดหลุมแก้วบริเวณตำบลบ่อเงินและบางส่วนของตำบลระแหง ตำบลคูขวาง ตำบลหน้าไม้ ตำบลลาดหลุมแก้ว ตำบลคลองพระอุดม และอำเภอเมืองบริเวณบางส่วนของตำบลบางเดื่อ และตำบลบางคูวัด พื้นที่บริเวณนี้เป็นพื้นที่ที่มีอุปสรรคต่อการพัฒนามากคือไม่สะดวกต่อการเข้าถึงโดยทางรถยนต์ รถไฟ และทางน้ำ ไม่ได้รับบริการด้านประปาและโทรศัพท์

6.4.3.4 กลุ่มพื้นที่ที่มีศักยภาพน้อยที่สุด ได้แก่พื้นที่อำเภอคลองหลวง บริเวณบางส่วนของตำบลคลองสี่ อำเภอธัญบุรีบริเวณบางส่วนของตำบลบึงยี่โถ ตำบลลำผักกูด ตำบลบึงสนั่น ตำบลบึงน้ำรักษ์ อำเภอลำลูกกาบริเวณบางส่วนของตำบลบึงคำพร้อย ตำบลลำลูกกา ตำบลบึงทองหลาง ตำบลลำไทร พื้นที่กลุ่มนี้เป็นพื้นที่ที่มีปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนามากที่สุด คือ อยู่ภายในระยะ 1 กิโลเมตร จากเขตปฏิรูปที่ดินไม่สะดวกต่อการเข้าถึงโดยทางรถไฟ และทางน้ำ มีปัญหาเกี่ยวกับความอุดมสมบูรณ์ของดิน และเป็นพื้นที่ที่ไม่ได้รับบริการประปาและโทรศัพท์

6.4.3.5 กลุ่มพื้นที่อนุรักษ์สภาพแวดล้อม ได้แก่ พื้นที่เขตปฏิรูปที่ดิน คือ บางพื้นที่ของอำเภอหนองเสือ อำเภอคลองหลวง อำเภอธัญบุรี และอำเภอลำลูกกา สำหรับเขตอนุรักษ์แหล่งน้ำดิบ เพื่อการประปา ได้แก่ บางพื้นที่ของอำเภอสามโคกและอำเภอเมือง

6.4.4 การพัฒนาด้านการใช้ประโยชน์ที่ดิน

จัดทำแผนการใช้ที่ดินของจังหวัดปทุมธานี เพื่อให้ลักษณะการใช้ประโยชน์ในด้านต่างๆ ของจังหวัดปทุมธานีมีความเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพพื้นที่ และเป็นการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม โดยจัดทำแผนการใช้ที่ดินที่กำหนดลักษณะการใช้โยชน์ที่ดินในด้านต่างๆ ขอบเขตพื้นที่ของประเภทการใช้ที่ดินในแต่ละด้าน และความสัมพันธ์ของการใช้ประโยชน์ที่ดินในแต่ละประเภทของพื้นที่ต่างๆ ภายในจังหวัด ซึ่งสามารถจำแนกประเภทของการใช้ที่ดินออกเป็น 6 ประเภท คือ

(1) ที่อยู่อาศัย
(2) ย่านพาณิชยกรรม
(3) พื้นที่แหล่งน้ำ
(4) พื้นที่เกษตรกรรม
(5) พื้นที่อุตสาหกรรม
(6) พื้นที่สาธารณะประโยชน์อื่นๆ

โดยในแผนการใช้ประโยชน์ที่ดินจังหวัด จะมีการกำหนดมาตรการในการควบคุมการใช้ประโยชน์จากพื้นที่ต่างๆ ที่กำหนดไว้โดยทางกฎหมาย เช่น พื้นที่แหล่งน้ำ จะมีการกำหนดให้เป็นเขตอนุรักษ์ ห้ามมีการบุกรุกหรือเปลี่ยนสภาพพื้นที่